

čudo«. Pri ovome ne bi se trebali bojati, da bi ovo iztraživanje možda moglo otići u bezkrajnost zbog činjenice, da je ono, što čovjek odnosno čovječanstvo ne može izvesti »sine magna difficultate« odveć brojno. Regulativ iztraživanja bio bi drugi dio tog sastavljenog pojma, t. j. »čudo«, pa bi, u svakom slučaju, ograničio nabranjanje dielova te cjeline na ono, što u pravcu svrhovitosti čuda ima svoje značenje. A u koliko bi, dato non concessio, i moglo doći do prevelikog nabranjanja, konkretni historički materijal prepričio bi takovu eventualnost. Bitno bi bilo: postaviti se ne na stajalište pukog nabranjanja, nego na stajalište istraživanja dielova te cjeline, koja se zove »miraculum morale«. Dakle paziti (uz druga pravila divizije): Quod singula membra sint inferiora, id est minora divisio«. »Quod omnia membra dividenda simul exhauriant seu adaequent totum divisum«; »quod membra dividenda habeant inter se oppositionem aliquam saltem formalem« scl. »quod nullum membrum aliud includat«; »ne sit nimia« scl. »sit brevis«, nam »simile confuso est, quidquid usque ad pulverem sectum est« (Seneca Ep. 89). A onda, koliko je moguće ono, što nam stari još kažu »sit clara« i. e. »ordinata et parvis verbis«.

Mislimo, da držeći se ovih načela i provodeći doista adekvatnu razpodjelu moralnih čudesa, da bi svo ono gradivo, što nam ga je Dr. Fajdiga tako marno sabrao, poprimilo još daleko veći i snažniji izražaj.

dr. D. Gračanin.

ESHATOLOGIJA SV. APOSTOLA PAVLA I PETRA.

Uz knjigu Walter Eugen, Das Kommen des Herrn I,*

U nekoliko posljednjih desetljeća pobuđuju sve veće zanimanje u znanstvenom bogoslovskom razpravljanju različita eshatološka pitanja, o kojima se govori u nekim novozavjetnim knjigama Sv. Pisma. Budući da se pogledi protestantskih tumačitelja Sv. Pisma na eshatološka pitanja znatno razlikuju od pogleda katoličkih tumačitelja, osjetila se s katoličke strane potreba dubljeg objašnjavanja tih pitanja. U Walterovu djelu »Das Kommen des Herrn«, I. Bd. obrađuju se eshatološka pitanja Pavlovih poslanica: I. Korinćanima, I. i II. Solunjanima, poslanicâ iz prvog robstva, pastirskih poslanica, poslanice Rimljanima, Hebrejima i obiju poslanica sv. Petra apostola.

Po opsegu sadržava najviše eshatoloških pouka I. poslanica Korinćanima. Pisac objašnjava pojam izraza »Maranatha« (16, 22), koji u aramejskom jeziku može imati značenje: »Naš Gospod je došao«, ili: »Dođi, naš Gospode!« Ipak se pisac izpravno opredjeljuje za veću vjerojatnost ovog drugog smisla, koji je, sudeći po uzdahu prema svršetku Odkrivenja (22, 20): »Dođi, Gospode Isuse!« — bio tako reći obćenito poznat način izražavanja težnje kršćana u 1. i 2. stoljeću za sjedinjenjem s Kristom, bilo u smislu mističnom po milosnom sjedinjenju s Kristom, bilo u smislu težnje za sjedinjenjem s Kristom u nebu nakon smrti, bilo u smislu što plodnijeg ši-

* Die Endgemässe Haltung des Christen nach den Briefen der heiligen Apostel Paulus und Petrus. Freiburg in Breisgau 1941, Herder & Co. G. m. b. H. Verlagsbuchhandlung. gb. RM 14,07.

renja kršćanstva, odnosno duhovnoga kraljevstva Kristove Crkve, bilo napokon u smislu Kristova dolazka kao sudca na sudnji dan. Dalje pisac razčlanjuje Pavlove misli o Božjem sudu (4, 4), o što uspješnijem oslobođenju od različitih zemaljskih spona (7, 29), o poticanju na natjecanje za nebeska dobra (9, 24), o presvetoj Euharistiji kao predznaku i zalogu nebeskog blaženstva (11, 26), o hvatospjevu ljubavi, koja ostaje i u vječnom životu kao veza blaženika s Bogom (13, 8), o uzkrskuću od mrtvih, koje je započelo Kristovim uzkrskućem, a dovršit će se obćim uzkrskućem na sudnji dan (15, 23—55).

Obje poslanice Solunjanima sadržavaju također mnogo eshatoloških momenata. Povod za njih daju progonstva, kojima su bili izvrgnuti solunski kršćani. Nada u Kristov dolazak utjeha je progonjenim kršćanima, da ne klonu duhom. Ali vrijeme je tog dolazka neodređeno, i zato treba da su kršćani dušom uvijek spremni na taj dolazak, da ih ne zateče u stanju teškoga grieha. Za života na ovom svijetu čekaju kršćane mnoge borbe s predstavnicima grieha, kojima pomažu i same demonske sile. Gdjekad se čini, da opačina slavi slavlje nad krepošću i pravednošću, i to je pred ograničenim ljudskim razumom neshvatljivo; ali će napokon ipak doći dan, kada će krepot i pravednost doživjeti svoje pravo i trajno slavlje, a to će biti na sudnji dan, na svršetku ovog sadašnjeg svijeta.

U Pavlovim poslanicama iz prvog sužanjstva i u njegovim pastirskim poslanicama osobito se naglašuje svrha eshatološkog djelovanja Crkve. Život u otajstvenom tielu Kristove Crkve, koji se sveudilj osvježuje i jača milošću, kao okrepom za pobjedonosnu borbu, jest put prema vječnoj nebeskoj domovini. Na ulazu u tu domovinu potrebno je podvrći se smrti, koja skida s čovjeka okove tvarnosti i smrtnosti, i time omogućuje ujedinjenje duše k Kristom prije nego dođe vrijeme uzkrskuća tjelesa od mrtvih. Zato pravi kršćanin, kojega kriepi čvrsto ufanje u postignuće blaženog sjedinjenja s Kristom, ne poznaje straha pred smrću, ako ju je potrebno podnieti poradi Krista. Očevidno je dakle, da ove Pavlove poslanice osvjetljaju eshatološka pitanja s gledišta otajstvenog života s Kristovom Crkvom, koji je predznak blaženog života u sjedinjenju s Kristom u nebeskoj slavi.

U poslanici Rimljanima dolazi do izražaja eshatološka misao o svrsi trpljenja stvorova, napose pak o svrsi obstojanja nevjernog Izraela do vremena pred sudnjim danom, kada će se ostatak toga naroda obratiti.

Napokon pisac upozorava na eshatološke momente u poslanicama apostolskog poglavice sv. Petra, koji naglašuje, kako zdušne i vjerne pastire stada kršćanskih vjernika čeka sigurna nebeska nagrada. Ove su opomene bile potrebne, da obodre kršćane u očekivanju mučeničkih progonstava, što su ih naslućivali u vrijeme Neroneve vladavine.

U zaključnim poglavljima pisac opaža, kako je kompleks eshatoloških pogleda u današnje vrijeme obično usmjeren na suviše uzak sadržaj, tako da se smrt u tom celom kompleksu smatra najznatnijim momentom. Uistinu pak smrt je samo jedan kratki prolazni momenat, koji je uvjet prelaza iz stanja vremenitog u vječni život, i tomu stanju nalazimo se svi u neposrednoj blizini; što više, ono se nalazi u neprestanom zbivanju. U ostvarivanju Kristove parusije

sasvim su sporedni vremenski momenti časa pojedinačne smrti i nepoznatog časa sudnjeg dana. Mnogo je važnije samo ostvarivanje Kristove mistične parusije već u toku čovječjeg zemaljskog vremenitog života, kao preduvjeta definitivne parusije u blaženom združenju s Kristom, a to je glavna svrha mističnog života s Kristom u Crkvi. Ovaj motiv mogao bi se također snažno izkorišćivati i naglašavati u liturgijskom pjesništvu i glasbi.

Produbljivanje eshatoloških pitanja, o kojima prigodice govore pisci novozavjetnih knjiga Sv. Pisma, svakako je od velike važnosti za pobudu intenzivnijeg vjerskog života. Pisac nagoviešta, da će doskora objelodaniti plodove ovog svog rada na osnovu eshatološke nauke, sadržane u Evandjeljima. Djelo toplo preporučujemo svećenstvu, osobito vjeroučiteljima.

Dr. J. Oberški

POKRETANJE KAZNENOG POSTUPKA u crkvenom pravnom području. Zatočnik pravice (promotor iustitiae, vd. k. 1586) ima izključivo pravo podneti tužbu u kaznenoj stvari pred crkvenim sudom (vd. kk. 1934. i 1955.). No svi vjernici mogu, a često i moraju (vd. k. 1935. § 2.) protiv počinitelja kažnjivog djela učiniti prijavu (denuntiatio) mjestnom Ordinariju ustmeno ili pismeno s podpisom bilo neposredno bilo posredno (vd. kk. 1935. i sll.). Sve takove prijave, koje su učinjene iz očite mržnje, zlobe i pokvarenosti, kao u pravilu i sve anonimne prijave spadaju u koš (vd. k. 1942. § 2.). Nikakova prijava nije potrebna, kada je krivično djelo povodom glasina, putem javnosti ili inače došlo do znanja Ordinarija (k. 1939. § 1.).

Ordinarij sam ili po ovlaštenom zamjeniku provodi najprije obće izvide (inquisitio generalis) o stvari i ako se ona ne riješi već u tim predizvidima, odlučuje o tom, da li će osobni krivični predmet uzeti u postupak i riješiti vansudskim upravno-kaznenim putem i krivca kazniti prema odredbama k. 1933. § 4. ili će odrediti, da se provede protiv prestupnika redovni sudski krivični postupak. U tom slučaju mora se prije svega provesti posebna sudska krivična iztraga (inquisitio specialis) prema odredbama kk. 1939—1946. Ovu izragu provodi ili sam Ordinarij ili po njemu određeni iztražitelj (k. 1940). Ta se iztraga ima u svakom slučaju provesti u najvećoj tajnosti (k. 1943). Iztražni spisi dostavljaju se s dodanim mišljenjem sudca iztražitelja Ordinariju, koji onda može prestupnika, ako je djelo priznao, kazniti sudačkom kaštigom (correptio iudicialis) prema kk. 1947—1953. ili odrediti, da se iztražni spisi prema k. 1954. predaju zatočniku pravice, ako je iztraga izniela sigurne ili barem vjerojatne dokaze za krivicu optuženoga (vd. k. 1946). Iznimno može Ordinarij u stanovitim slučajevima i bez daljnjeg postupka krivca udariti supenzijom po svom znanju i savjesti (suspensio ex informata conscientia, vd. kk. 2186 i sll.). Kada zatočnik pravice od Ordinarija primi iztražne spise, dužan je, da odmah sačini krivičnu tužbu i podnese je nadležnom crkvenom sudu, koji tek sada uzima predmet u redovni postupak (vd. k. 1955) i poziva optuženoga pred sud. Time je tek krivični postupak pokrenut (vd. k. 1725, 1).

Ordinarij može u težim slučajevima prema prilikama optuženomu, pošto je sudski pozvan i saslušan (ili iz ogluhe) za vrijeme,